

KATSOMUSKASVATUS VARHAISKASVATUKSESSA

otteita Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista (Opetushallitus 2016)

Varhaiskasvatuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet: Arvoperusta

- Ammatillinen, avoin ja kunnioittava suhtautuminen monimuotoisiin perheisiin ja perheiden erilaisiin kieliin, kulttuureihin, katsomuksiin ja uskontoihin, perinteisiin sekä kasvatuskäsityksiin luoda edellytyksiä hyvälle kasvatusyhteistyölle.

Laaja-alainen osaaminen: Osallistuminen ja vaikuttaminen

- Lasten oikeuksiin kuuluvat kuulluksi tuleminen ja osallisuus omaan elämään vaikuttavissa asioissa.
- Lasten arvostava kohtaaminen, heidän ajatustensa kuunteleminen ja aloitteisiin vastaaminen vahvistavat lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja.

Laaja-alainen osaaminen: Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- Lapset kasvavat kulttuurisesti, kielellisesti ja katsomuksellisesti moninaisessa maailmassa. Tämä korostaa sosiaalisten ja vuorovaikutustaitojen sekä kulttuurisen osaamisen merkitystä. Osaamiseen kuuluu taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää eri näkemyksiä sekä kyky reflektoida omia arvoja ja asenteita.
- Vuorovaikutustaidoilla sekä kyvyllä ilmaista itseään ja ymmärtää muita on tärkeä merkitys identiteetille, toimintakyvylle ja hyvinvoinnille. Toimiva vuorovaikutus erilaisista kulttuuri- ja katsomustaustoista tulevien ihmisten kanssa edellyttää oman ja muiden kulttuurin ja katsomuksellisen taustan ymmärtämistä ja kunnioittamista.
- Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kulttuurista osaamista sekä heidän vuorovaikutus- ja ilmaisutaitojaan.
- Lapsia rohkaistaan tutustumaan toisiin ihmisiin, kieliin ja kulttuureihin.
- Henkilöstö toimii mallina lapsille erilaisten ihmisten sekä kielellisen, kulttuurisen ja katsomuksellisen moninaisuuden myönteisessä kohtaamisessa.

Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri: Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

- Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi yhdenvertaisina riippumatta henkilöön liittyvistä tekijöistä. Yhdenvertaisuus ei merkitse samanlaisuutta.
- Toimintakulttuurin kehittämisen kannalta on tärkeää, että yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koskevista asenteista keskustellaan työyhteisössä. Lisäksi tulee pohtia, miten esimerkiksi kieleen, etnisyyteen, katsomukseen, vammaisuuteen, sukupuoleen ja sen moninaisuuteen liittyvät asenteet näkyvät puheissa, eleissä, teoissa ja toimintatavoissa.
- Vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä tavat toimia stereotyyppisten oletusten mukaisesti välittyvät lapsille.

Oppimisen alueet: Minä ja meidän yhteisömme

- Kodin perinteiden, toimintamallien, arvojen ja katsomusten lisäksi lapset kohtaavat toisenlaisia tapoja ajatella ja toimia.
- Varhaiskasvatuksen tehtävä on kehittää lasten valmiuksia ymmärtää lähiyhteisön monimuotoisuutta ja harjoitella siinä toimimista. Tehtävää lähestytään eettisen ajattelun, katsomusten, lähiyhteisön menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden sekä median näkökulmista. Toiminnassa voidaan käyttää monipuolisesti esimerkiksi satuja, musiikkia,

kuvataidetta, leikkiä, draamaa, erilaisia mediasisältöjä sekä vierailijoita, vierailuja ja lähiympäristön tapahtumia.

- Varhaiskasvatuksen katsomuskasvatuksessa yhteisen tutustumisen kohteena ovat lapsiryhmässä läsnä olevat uskonnot ja muut katsomukset. Uskonnottomuutta tarkastellaan muiden katsomusten rinnalla. Tavoitteena on edistää keskinäistä kunnioitusta ja ymmärrystä eri katsomuksia kohtaan sekä tukea lasten kulttuuristen ja katsomuksellisten identiteettien kehittymistä.
- Lasten kanssa tutustutaan erilaisiin katsomuksiin ja niihin liittyviin perinteisiin. Luontevia tapoja tarkastella katsomuksia ovat esimerkiksi vuodenkiertoon liittyvät juhlat ja tapahtumat sekä päivittäiset tilanteet, kuten pukeutuminen tai ruokailu. Lasten ihmettelyle annetaan tilaa, ja heidän kanssaan pohditaan heitä askarruttavia elämänkysymyksiä.
- Katsomuskasvatuksessa tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa kunkin perheen taustaa, katsomuksia ja arvoja kuullen ja kunnioittaen.
- Katsomuskasvatus tukee muun muassa lasten kulttuuriseen osaamiseen, vuorovaikutukseen ja ilmaisuun sekä ajatteluun ja oppimiseen liittyvää laaja-alaista osaamista

Opetushallitus: Ohje varhaiskasvatuksen katsomuskasvatuksen toteuttamisesta ja uskonnollisista tilaisuuksista varhaiskasvatuksessa

http://www.oph.fi/download/189008_Ohje_varhaiskasvatuksen_katsomuskasvatuksen_toteuttamisesta_ja_uskonnollisis.pdf

Seurakunta varhaiskasvatuksen, koulun ja oppilaitoksen yhteistyökumppanina

Kumppanuuden korit <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content3B945A>

- * pelisäännöt kunnan ja seurakunnan väliselle yhteistyölle
- * perustuvat opetushallituksen ohjeistukseen
- * Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden kanssa kuvaavat monipuolisen yhteistyön muotoja ja luonnetta

<p>I KORI YLEISSIVISTÄVÄ OPETUS</p> <ul style="list-style-type: none">• paikallisen varhaiskasvatus- tai opetussuunnitelman mukaan• seurakunta yhtenä oppimisympäristönä• seurakunnan työntekijä oman alansa asiantuntijana tai katsomuskasvatuksen tukijana• päiväkotia, koulu tai oppilaitos kantaa pedagogisen vastuun• ei sisällä uskonnon harjoittamista <p><i>Esimerkkejä</i> kirkkorakennukset, kirkkovuosi</p>	<p>II KORI PERINTEISET JUHLAT</p> <ul style="list-style-type: none">• yhteisöllisyys ja kunnioittavan läsnäolon periaate• uskontoon viittaavat juhlatraditiot ovat osa suomalaista kulttuuria• voi sisältää yksittäisen virren• ei ole uskonnon harjoittamista• seurakunnan edustaja lähinnä kutsuvieraana <p><i>Esimerkkejä</i> lukukauden päätösjuhlat</p>
<p>III KORI USKONNOLLISET TILAISUUDET</p> <ul style="list-style-type: none">• uskonnon harjoittamista positiivisen uskonnonvapauden periaatteella• yhdessä suunnitellen• tilaisuuksista tiedotetaan ajoissa koteihin• lapsen osallistumisesta ilmoittaa huoltaja ja toisella asteella opiskelija itse• koulu tai vastaava taho järjestää samaan aikaan mielekkään vaihtoehdon heille, jotka eivät osallistu <p><i>Esimerkkejä</i> adventtihartaus, pääsiäiskirkko</p>	<p>IV KORI KASVUN JA HYVINVOINNIN TUKI</p> <ul style="list-style-type: none">• yhteisölähtöistä ja tasavertaista kumppanuutta• ennaltaehkäisevän opiskelu- ja työhyvinvoinnin tukemista• varhaiskasvatuksen, koulun ja oppilaitoksen omien hyvinvointisuunnitelmien mukaisesti• uskontojen ja katsomusten kirjoa kunnioittaen <p><i>Esimerkkejä</i> ryhmytykset, kerhotoiminta, retket, kriisiyhteistyö, henkilökunnan virkistys</p>